

ศึกษากระบวนการสอนไวโอลินของครูต่อผู้เรียนอายุ 3-6 ปี

A Study on Violin Teaching Process for 3-6 Year-Old Children

เพชรลดา พันธะพุมมี¹, วิบูลย์ ตระกุลฮุน²

Phetlada Phanthaphumme, Wiboon Trakulhun

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการสอนและการเลือกใช้แบบเรียนไวโอลินให้เหมาะสมกับผู้เรียนวัย 3-6 ปี อีกทั้งเพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างเรียน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ครูไวโอลินที่มีประสบการณ์สอนผู้เรียนวัย 3-6 ปี จำนวน 5 คน จากผลการศึกษาพบว่า 1) ครูมีกระบวนการสอนโดยการเตรียมความพร้อม สอบถามข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนเพื่อใช้ในการวางแผนการสอน สื่อสารกับผู้ปกครองเพื่อบอกถึงจุดประสงค์และเป้าหมายในการเรียน วางแผนการสอนในช่วงอายุ 3-6 ปีในเด็กเพศชายและเพศหญิง การเลือกใช้แบบเรียน การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอน และการกระตุ้นความสนใจในการเรียน 2) ครูแต่ละคนมีการเลือกใช้แบบเรียนที่แตกต่างกันออกไป โดยคำนึงถึงอายุและพัฒนาการของเด็ก 3) ปัญหาที่ครูผู้ให้สัมภาษณ์พบเจอมากที่สุด 3 อันดับแรกได้แก่ เด็กไม่ให้ความร่วมมือในการเรียน ผู้ปกครองไม่เข้าใจในระบบการสอน และเด็กมีความจดจ่อในการเรียนน้อย 4) วิธีแก้ไขปัญหาข้างต้นได้แก่ ใช้คลิปวิดีโอเพื่อกระตุ้นเด็ก สร้างความสนิสนมเป็นกันเองกับเด็ก สื่อสารกับผู้ปกครองและชี้แจงถึงระบบการสอนที่ใช้ รวมถึงใช้ขั้นตอนการสอนที่สั้น เปลี่ยนกิจกรรมให้หลากหลาย

คำสำคัญ: กระบวนการสอน / ไวโอลิน / เด็กอายุ 3-6 ปี

¹นักศึกษาปริญญาตรีวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต วิทยาลัยดนตรี มหาวิทยาลัยรังสิต

²อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ วิทยาลัยดนตรี มหาวิทยาลัยรังสิต

Abstract

This research aims to study the process of teaching and choosing a violin textbook that suit 3-6 year old student. Moreover, this research also studies on problem and solution that occur during the class by interview 5 expert violin teachers, non-formal education, who has an experience to teach 3-6 year old student. From the study, the researcher has been found 1) Teachers place important on Student's information, giving an information about objective and goal to parents, Teaching plan suit appropriate with boy and girl student, choosing an exercise, adapting a teaching behavior and creating a student's attention in class. 2) Each teacher has a different way to choose an exercise to fit with the student's age and progression. 3) There are 3 major problems that happen during a teaching process which are student lack of cooperation in class, parent misunderstand about teaching system and student has less concentrate in class. 4) The solution from a previous problem can be solved by using a VDO to attract a student, make a friendship to a student, educated the parent to understand a teaching system and make a short in teaching process with a variety of activities.

Keyword: Teaching Process; Violin; 3-6 Year Old Children

ที่มาและความสำคัญ

การเรียนรู้ดนตรีมีส่วนสำคัญกับการช่วยพัฒนาเด็กในทุกๆ ด้าน และสามารถใช้นดนตรีร่วมกับกิจกรรมอื่นๆ ได้ “กิจกรรมทางดนตรียังสามารถเชื่อมโยงวิชาต่างๆ เข้าด้วยกัน เพื่อช่วยเสริมการเรียนรู้และประสบการณ์ด้านอื่นๆ เช่น ด้านภาษา ด้านสังคม และด้านพลศึกษา ช่วยให้การเรียนและการสอนมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดประสิทธิผลต่อการเรียนให้ดียิ่งขึ้น”³ ครูผู้สอนจึงควรศึกษาลักษณะและธรรมชาติของเด็กแต่ละวัย เพื่อทำความเข้าใจในตัวเด็ก ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนดนตรีสูงสุด ดังที่ ญรุธ สุธจิตต์ ได้กล่าวว่าดนตรีคือภาษาหนึ่งซึ่งใช้ถ่ายทอดความรู้สึกที่ภาษาในลักษณะอื่นไม่สามารถถ่ายทอดได้ แทนที่จะเป็นคนพูดหรือทำทาง ดนตรีใช้เสียงและจังหวะเป็นสื่อในการถ่ายทอดความรู้สึก โดยนัยแห่งภาษาที่คนใช้สื่อสารกัน ดนตรีจึงเป็นสิ่งที่เด็กปฐมวัยควรเรียนรู้⁴ นอกจากนี้ สมชาย อเมรักษ์ ยังได้อธิบายเพิ่มเติมอีกว่า การสอนดนตรีในระดับปฐมวัยนั้น การเข้าใจธรรมชาติหรือพัฒนาการต่างๆ ของเด็กเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะว่าเด็กปฐมวัยเป็นเด็กที่มีความสามารถและมีพัฒนาการต่างๆ ที่อยู่ในขีดจำกัด ถ้าครูจัด

³ เสวี เย็นเปี่ยม, *ดนตรีปฏิบัติสำหรับครูปฐมวัย* (กรุงเทพฯ: ภาควิชาดนตรี สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, 2537), 4.

⁴ ญรุธ สุธจิตต์, *จิตวิทยาการสอนดนตรี* (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541), 19.

กิจกรรมที่เกินความสามารถของพัฒนาการเด็ก นอกจากเด็กจะทำได้แล้ว ยังอาจเกิดอันตรายและจะมีผลเสียไปถึงพัฒนาการด้านอื่นๆ ด้วย⁵

ผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษากระบวนการสอนไวโอลินของครูต่อผู้เรียนอายุ 3-6 ปี เพื่อต้องการทราบว่า ทำอย่างไรครูผู้สอนจะสามารถถ่ายทอดความรู้แก่เด็กนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยคำนึงถึงแบบเรียน การคัดเลือกวิธีการสอนที่สามารถถ่ายทอดความรู้ให้เป็นไปอย่างสนุกสนานร่วมกับการเรียนได้ และการสอนที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ดังที่ สมชาย อมระรักษ์ ได้กล่าวว่าความสามารถทางดนตรีของเด็กแต่ละระดับต่างกัน เด็กเล็กๆ จะตอบสนองดนตรีที่ง่าย และชัดเจน เนื่องจากมีความสามารถทางดนตรีไม่มากนัก ส่วนเด็กโตจะสามารถรับสิ่งใหม่ วิธีการใหม่ๆ และสามารถตอบสนองดนตรีที่ซับซ้อนได้มากขึ้นตามลำดับ ดังนั้นความสามารถทางดนตรีของเด็กแต่ละระดับจึงมีความแตกต่างกัน⁶

ณรุทธ์ สุทธจิตต์ ได้กล่าวว่าการเรียนการสอนจะมีความแตกต่างกันไป ไม่มีวิธีการสอนที่ตายตัว ดังนั้นความพร้อมเป็นเรื่องเฉพาะแต่ละบุคคล แม้ผู้เรียนที่อยู่ในชั้นเรียนเดียวกัน อาจมีความพร้อมในเรื่องต่างๆ ไม่เท่ากัน⁷ นอกจากนี้ ณรุทธ์ สุทธจิตต์ ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า ในกระบวนการเรียนการสอนดนตรี เป็นหน้าที่ของผู้สอนดนตรีในการปรับปรุงเนื้อหาวิชาดนตรีให้เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับวัย⁸

หากครูผู้สอนไวโอลินเข้าใจถึงจุดสำคัญข้างต้นเหล่านี้ การเรียนการสอนจะเกิดประสิทธิภาพได้รวดเร็วขึ้น ดังนั้นการได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการสอนไวโอลินดังที่ แชนด้า ริดส์ ได้กล่าวว่าครูผู้สอนดนตรีนั้นควรได้รับการฝึกอบรมในเรื่องที่สอนอย่างเฉพาะเจาะจง⁹ โดยความเห็นของแชนด้า ริดส์นั้นเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับ อัลเบอर्टโต บาคแมนท์ ที่กล่าวว่า ครูดนตรีที่ได้รับการฝึกอบรมในขั้นพื้นฐานอย่างเหมาะสมและเป็นนักดนตรีที่ดีด้วยนั้น จะสามารถถ่ายทอดความรู้ที่เฉพาะเจาะจงได้ดีกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการฝึกอบรม¹⁰ อีกทั้งณรุทธ์ สุทธจิตต์ ยังมีความเห็นซึ่งเป็นไปในทางเดียวกับแชนด้า ริดส์ และ อัลเบอर्टโต บาคแมนท์ว่าการสอนดนตรีไม่ว่าในลักษณะใด ย่อมมีหลักการที่ผู้สอนยึดเป็นแนวปฏิบัติ การศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ย่อมช่วยให้การสอนดนตรีมีประสิทธิภาพขึ้นได้ ทั้งนี้เพราะผู้สอนจะมีความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน และสามารถจัดการสอนดนตรีให้เหมาะสมกับผู้เรียนมากขึ้น¹¹

ผู้ปกครองที่เห็นความสำคัญทางด้านดนตรีในวิชาไวโอลิน มักจะให้เด็กเริ่มเรียนตั้งแต่ยังเล็ก ถ้าจะกล่าวถึงคุณค่าของดนตรีที่มีต่อเด็กใน [วัย3-6 ปี] จึงพอสรุปได้ตามแนวคิดของ ณรุทธ์ สุทธจิตต์ ดังนี้

1. ดนตรีช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการของเด็ก เป็นตัวกระตุ้นให้เด็กคิดค้นทดลอง และแสดงออกโดยใช้ดนตรีเป็นสื่อ

⁵สมชาย อมระรักษ์, *ดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย* (กาญจนบุรี: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี, 2542), 27.

⁶สมชาย อมระรักษ์, *ดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย* (กาญจนบุรี: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี, 2542), 28.

⁷ณรุทธ์ สุทธจิตต์, *จิตวิทยาการสอนดนตรี* (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541), 95.

⁸ณรุทธ์ สุทธจิตต์, *จิตวิทยาการสอนดนตรี* (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541), 101.

⁹Sandra Reid, *How to Develop Our Child's Musical Gifts and Talents* (New York: McGraw Hill, 2001), 71.

¹⁰Alberto Bachmann, *An Encyclopedia of the Violin* (New York: Da Capo Press Inc., 1966), 155.

¹¹ณรุทธ์ สุทธจิตต์, *จิตวิทยาการสอนดนตรี* (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541), 81.

2. ช่วยพัฒนาด้านการตอบสนองทางอารมณ์ของเด็ก เนื่องจากประสบการณ์ดนตรีช่วยให้เด็กแสดงออกทางอารมณ์
3. ช่วยพัฒนาด้านปัญญา และช่วยพัฒนาด้านการรับรู้ตลอดจนการเชื่อมโยงแนวคิดต่างๆ
4. ช่วยพัฒนาการทางด้านภาษา เมื่อเด็กชอบและต้องการร้องเพลงพัฒนาการทางภาษาจึงเป็นทักษะที่ต้องเรียนรู้ควบคู่กันไปด้วย
5. ช่วยพัฒนาการด้านร่างกาย การร้องเพลง เล่นเครื่องดนตรี การเข้าจังหวะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านกล้ามเนื้อต่างๆ ดีขึ้น
6. ช่วยพัฒนาความเป็นเอกลักษณ์ ประสบการณ์ทางดนตรีช่วยให้เด็กรู้จัก และเข้าถึงความรู้สึกความสามารถของตนเอง และยังช่วยให้เด็กเข้าใจเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมของตนด้วย
7. ดนตรีเป็นสื่อศิลปะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านอารมณ์สุนทรีย์ ซึ่งนำไปสู่ความซาบซึ้งในดนตรีต่อไป¹²

ปัจจุบันการเรียนดนตรีมีความนิยมมากขึ้นซึ่ง โกวิท ชันศิริ ได้กล่าวไว้ว่า ประเทศไทยมีสถาบันการดนตรีเพิ่มขึ้น มีการสอบเทียบจาก Trinity College of Music และ Royal School of Music จากประเทศอังกฤษ และสถาบันอื่นๆ นอกจากนี้วิชาไวโอลินยังบรรจุอยู่ในรายวิชาเลือกในสถาบันการสอนดนตรีทั่วไป ประสิทธิภาพในการเรียนการสอนไวโอลินนั้นขึ้นอยู่กับบุคลากรครู ซึ่งเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการสอนไวโอลิน¹³ นอกจากนี้ ณรุทธ์ สุทธจิตต์ ได้กล่าวว่าการสอนดนตรีที่ดี ควรอยู่บนรากฐานของหลักการที่ดี¹⁴ โดยอาภรณ์ ใจเที่ยง มีความเห็นพ้องกับโกวิท ชันศิริ และณรุทธ์ สุทธจิตต์ ว่าผู้สอนดนตรีควรมีความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการสอนดนตรีอย่างดี ผู้สอนที่สอนอย่างมีหลักการมีความรู้และมีทักษะ จะช่วยให้ผู้เรียน เรียนอย่างมีความหมาย มีคุณค่า และผู้สอนจึงควรมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการเรียนการสอนทั้งในด้านความหมาย ลักษณะ องค์ประกอบ หลักการสอน หลักการเรียนรู้ ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างหลักการสอนกับหลักการเรียนรู้ เพื่อจะได้นำไปปฏิบัติเพื่อให้ การสอนบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ¹⁵

จากประโยชนข้างต้นที่ได้กล่าวมานั้น ทำให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของการศึกษากระบวนการสอนไวโอลินของครูโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนการสอนต่อผู้เรียนอายุ 3-6 ปี

เนื่องด้วยผู้วิจัยเป็นครูสอนวิชาไวโอลินซึ่งมีโอกาหลายครั้งที่สอนผู้เรียนอายุ 3-6 ปี ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญของปัญหาที่เกิดจากการขาดความรู้ความเข้าใจในการสอนกลุ่มผู้เรียนไวโอลินดังที่กล่าวมาข้างต้น จึงเกิดความต้องการในการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการสอนไวโอลินของครูต่อผู้เรียนอายุ 3-6 ปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากครูผู้จบการศึกษาทางด้านไวโอลินโดยตรง และมีประสบการณ์การสอนผู้เรียนอายุช่วง 3-6 ปี

¹²ณรุทธ์ สุทธจิตต์, จิตวิทยาการสอนดนตรี (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541), 95.

¹³โกวิท ชันศิริ, ดุริยางคศิลป์ตะวันตก เบื้องต้น (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2558), 298.

¹⁴ณรุทธ์ สุทธจิตต์, จิตวิทยาการสอนดนตรี (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541), 7.

¹⁵อาภรณ์ ใจเที่ยง, หลักการสอน (กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรินติ้งเฮาส์, 2553), 1.

เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการสอนไวโอลินและการคัดเลือกแบบเรียนหรือตำราให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมายช่วงอายุวัย 3-6 ปี ต่อไปได้ในอนาคต

โดยทั่วไปแล้วการเรียนดนตรีถูกมองว่าเป็นวิชาที่ต้องศึกษาตั้งแต่วัยเด็กจึงสามารถเสริมทักษะให้เชี่ยวชาญได้ แบบเรียนวิชาดนตรีทั่วไปจึงมุ่งเน้นไปที่กลุ่มผู้เรียนวัยเด็ก¹⁶ ด้วยเหตุนี้การเลือกใช้กระบวนการสอน หรือแบบเรียนต่างๆ ควรเลือกให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละวัย เช่น เด็กช่วงอายุ 3-6 ปี พัฒนาการการเรียนรู้มีความเป็นตัวของตัวเองสูง อยากเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ สนุกสนานกับการเล่น กล้ามเนื้อมัดเล็กยังไม่สามารถทำงานได้เต็มที่ สมารถอยู่ในช่วงสั้น 5-10 นาที เรียนรู้อะไรๆ จากสภาพแวดล้อมและประสบการณ์ตรงที่พบ ซึ่งจะแตกต่างกันกับเด็กในอายุ 5-7 ปี ซึ่งมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ทักษะดนตรีต่างๆ เช่น การฟัง การขับร้องและการเล่นเครื่องดนตรี เป็นต้น¹⁷ ดังนั้นผู้สอนดนตรีควรมีความรู้ลึกซึ้งในเรื่องของผู้เรียน และการเรียนรู้ดนตรี เพราะเป็นสาระที่สามารถเปลี่ยนแปลง หรือปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลาในกระบวนการเรียนการสอน¹⁸ ซึ่งความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กเล็กวัย 3-6 ปี เป็นส่วนสำคัญที่สามารถช่วยให้การเรียนการสอนไวโอลินประสบผลสำเร็จ

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการสอนและการเลือกใช้แบบเรียนไวโอลินให้เหมาะสมกับผู้เรียนวัย 3-6 ปี
2. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างเรียน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงกระบวนการสอน การวางแผนการสอนและการเลือกใช้แบบเรียนในการสอนไวโอลินให้เหมาะสมกับผู้เรียนวัย 3-6 ปี เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาการสอนไวโอลินให้เหมาะสมกับช่วงวัย 3-6 ปี
2. ทราบถึงปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ไขที่เกิดขึ้นในการเรียนการสอนไวโอลินเพื่อการนำไปปรับใช้ในการพัฒนาการสอนให้เหมาะสมกับช่วงวัย 3-6 ปี

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการสำรวจและสัมภาษณ์ครูไวโอลินที่มีประสบการณ์สอนผู้เรียนในประเทศไทยโดยไม่กำหนดเชื้อชาติของเด็ก อายุ 3-6 ปี จำนวน 5 คนโดยเนื้อหาการสัมภาษณ์จะมุ่งเน้นไปที่การศึกษานอกระบบในประเด็นการเตรียมการวางแผนการสอน และปัญหาต่างๆ ที่ผู้สอนประสบไปจนถึงแนวทางและวิธีแก้ปัญหการสอนที่พบเจอ การวิจัยครั้งนี้ไม่ครอบคลุมถึงการติดตามผล

¹⁶รัฐนิติ นิตติธารณ์, “ศึกษาระบบการสอนกีตาร์คลาสสิกของครูต่อผู้เรียนวัยผู้ใหญ่” (วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรังสิต, 2557), 1.

¹⁷สมชาย อมระรักษ์, *ดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย* (กาญจนบุรี: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี, 2542), 37-38.

¹⁸ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์, *จิตวิทยาการสอนดนตรี* (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541), 183.

ระยะยาวของกระบวนการเรียนการสอนนอกระบบ และเจตคติของผู้เรียนที่มีต่อครูผู้สอน โดยผู้วิจัยได้กำหนดคุณสมบัติสำหรับผู้ให้ข้อมูลดังนี้

1. งานวิจัยครั้งนี้ใช้การเลือกผู้ให้ข้อมูล (Key Informant) แบบเลือกเฉพาะเจาะจง (Purposive Selecting Method)
2. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการเรียนการสอนไวโอลินของครูผู้ที่มีประสบการณ์การสอนแบบตัวต่อตัว (Private Class) นอกระบบการศึกษา โดยไม่กำหนดอายุและเพศ จำนวน 5 คนเท่านั้น
3. งานวิจัยครั้งนี้ไม่คำนึงว่าผู้สอนจะมีประสบการณ์การสอนผู้เรียนอายุ 3-6 ปี มาทั้งหมดกี่ปี แต่ต้องมีประสบการณ์การสอนไวโอลินไม่ต่ำกว่า 10 ปี และเคยสอนผู้เรียนอายุ 3-6 ปี
4. ผู้ให้สัมภาษณ์เป็นผู้จบการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไปในสาขาวิชาดนตรีเครื่องมือนอกไวโอลินโดยตรงหรือเทียบเท่า

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยและเก็บข้อมูลต่างๆ ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นและเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยจากหนังสือ เอกสาร วารสาร วิทยานิพนธ์ทั้งจากในไทยและต่างประเทศ รวมถึงสื่อสารสนเทศ เช่น เว็บไซต์ เป็นต้น
2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาออกแบบคำถามสัมภาษณ์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และขอบเขตของการวิจัย โดยมุ่งประเด็นกระบวนการสอน อุปสรรค และแนวทางแก้ไขในการสอนไวโอลินต่อผู้เรียนอายุ 3-6 ปี
3. เขียนโครงการเสนอแก่อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อเข้ากระบวนการตรวจสอบจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน
4. นำแบบสอบถามไปขอรับคำปรึกษาจากผู้ทรงคุณวุฒิ
5. นำแบบสอบถามไปตรวจสอบจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน
6. ปรับแก้ประเด็นคำถามตามคำแนะนำจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน และผู้ทรงคุณวุฒิ
7. เมื่อเครื่องมือวิจัยหรือแบบสัมภาษณ์ผ่านแล้วจึงทำการสัมภาษณ์ครูผู้สอนไวโอลินที่มีประสบการณ์การสอนผู้เรียนอายุ 3-6 ปี ตามที่ได้กำหนดไว้ในขอบเขตการศึกษา
8. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ตามวัตถุประสงค์ และขอบเขตที่กำหนดไว้
9. ซ่อมข้อมูลในประเด็นที่มีข้อสงสัยเพื่อให้มีความถูกต้องครบถ้วนมากที่สุด
10. เขียนรายงาน และสรุปผลการวิจัย

การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล

งานวิจัยครั้งนี้ใช้การเลือกผู้ให้ข้อมูล (Key Informant) แบบเลือกเฉพาะเจาะจง (Purposive Selecting Method) จำนวน 5 คน (ไม่กำหนดเพศ) โดยไม่คำนึงว่าผู้สอนจะมีประสบการณ์การสอนผู้เรียน

อายุ 3-6 ปีมาทั้งหมดก็ปี แต่ต้องมีประสบการณ์การสอนไวโอลินไม่ต่ำกว่า 10 ปี และเคยสอนผู้เรียนอายุ 3-6 ปี เป็นผู้จบการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไปในสาขาวิชาดนตรีเครื่องมือเอกไวโอลินโดยตรงหรือเทียบเท่า และเป็นครูผู้มีประสบการณ์การสอนแบบตัวต่อตัว (Private Class)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ทั้งแบบเป็นทางการ (Formal Interview) และแบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย โดยเครื่องมือที่ใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. แบบสัมภาษณ์ซึ่งมีประเด็นคำถามสำหรับการศึกษากระบวนการสอนไวโอลินของครูต่อผู้เรียนอายุ 3-6 ปี
2. สมุดบันทึก และอุปกรณ์เครื่องเขียน เพื่อบันทึกคำสัมภาษณ์ของผู้ให้สัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ โดยแบ่งขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลไว้ ดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จากการจดบันทึกมาทำการเรียบเรียงข้อมูล และเขียนรายงานในรูปแบบของเอกสาร
2. ตรวจสอบข้อมูลให้มีความถูกต้องครบถ้วนตามที่วัตถุประสงค์ได้กำหนดไว้ รวมถึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เบื้องต้น เพื่อตรวจสอบว่ามีประเด็นใดขาดตกบกพร่องหรือไม่ ทั้งนี้ผู้วิจัยอาจต้องดำเนินการซ่อมแซมข้อมูลในประเด็นที่จำเป็นอีกครั้ง
3. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์ตามประเด็นกระบวนการสอน และการเลือกใช้แบบเรียนหรือตำราในการสอนไวโอลินให้เหมาะสมกับผู้เรียนอายุ 3-6 ปี และปัญหา อุปสรรค แนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนการสอน

ผลการศึกษา

1. กระบวนการสอน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการสอนของครูทั้ง 5 ท่าน ทำให้ทราบถึงวิธีการในการดำเนินการสอน ของครูแต่ละคน โดยครูได้สอบถามผู้ปกครองถึงเป้าหมายในการเรียน และข้อมูลด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนการสอน อีกทั้งการเตรียมความพร้อมให้เหมาะสมกับช่วงอายุและเพศ การเลือกใช้แบบเรียน การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอน และการกระตุ้นความสนใจในการเรียนโดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 การเตรียมความพร้อม

ครูทุกท่านมีการเตรียมความพร้อมก่อนการสอน โดยการศึกษาธรรมชาติและการเรียนรู้ของเด็ก (ครู A และ D) สอบถามเป้าหมายในการเรียนไวโอลินจากผู้ปกครอง (ครู B และ C) พร้อมทั้งเตรียม

สื่อการสอนและอุปกรณ์ที่ใช้ในการสอน (ครู A, D และ E) และเตรียมกิจกรรมการเรียนการสอนไวโอลินในแต่ละคาบเรียน (ครู B และ D)

1.2 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนเพื่อใช้ในการวางแผนการสอน

ครูผู้สอนทั้ง 5 ท่านโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นไปในแนวทางเดียวกัน ถึงการสอบถามว่าเด็กนักเรียนเคยมีทักษะทางดนตรีหรือการเล่นเครื่องดนตรีชนิดต่างๆ มาก่อนหรือไม่ จากทั้งตัวเด็กนักเรียนและผู้ปกครอง (ครู A, B, C และ D) นอกจากนี้ยังได้มีการสอบถามถึงความต้องการหรือเป้าหมายของผู้ปกครองในการส่งลูกเรียนไวโอลิน (ครู B, D และ E) รวมไปถึงความชอบในเรื่องต่างๆ ของเด็กนักเรียน (ครู B และ C) และสอบถามถึงอายุของผู้เรียน (ครู A) สุดท้ายสอบถามถึงบุคลิกลักษณะนิสัยของผู้เรียนเป็นอย่างไร เรียนโดยสมัครใจหรือไม่ (ครู B)

1.3 การสื่อสารกับผู้ปกครองเพื่อบอกถึงจุดประสงค์และเป้าหมายในการเรียน

ครู 5 คน มีความคิดเห็นที่ตรงกัน ในเรื่องความสำคัญของการสื่อสารกับผู้ปกครอง เพื่อบอกถึงจุดประสงค์หรือเป้าหมายในการเรียนไวโอลินอายุ 3-6 ปี แต่แบ่งออกเป็นสามลักษณะคือ บอกให้ผู้ปกครองเข้าใจและปฏิบัติตามวิธีการที่ครูเลือกใช้สอน (ครู A, C และครู E) ลักษณะที่สองคือ ปรึกษาหารือร่วมกันโดยสอบถามผู้ปกครองเพิ่มเติมถึงความต้องการเพื่อที่จะนำมาปรับเปลี่ยนเป้าหมายในแผนการสอนของตัวเองให้ตรงกับความต้องการของผู้ปกครอง (ครู D) และลักษณะสุดท้ายคือ ครูมีการสอบถามถึงความต้องการของผู้ปกครอง และวางแผนการสอนให้ตรงตามความต้องการของผู้ปกครอง (ครู B)

1.4 การวางแผนการสอนเด็กเพศชายและเพศหญิง

ครูทั้ง 5 ท่านมีความเห็นว่า เด็กเพศหญิงนั้นมีความพร้อมที่จะปฏิบัติตามการสอนของครูมากกว่าเด็กเพศชาย โดยเด็กเพศหญิงนั้นจะมีความจดจ่อและให้ความร่วมมือในการเรียนมากกว่าเด็กเพศชาย แต่จะแตกต่างกันในเรื่องการสร้างแรงจูงใจตามความชอบที่ไม่เหมือนกันระหว่างเพศ

1.5 การวางแผนการสอนในช่วงอายุ 3-6 ปี

ครูทั้ง 5 ท่านมีความเห็นที่คล้ายคลึงกันว่า ในแต่ละช่วงอายุระหว่าง 3-6 ปี จะมีความแตกต่างกันทั้งในด้านพัฒนาการทางร่างกาย และสติปัญญา ดังนั้นแผนการสอนและกิจกรรมการเรียนนั้นสามารถจัดให้มีกิจกรรมที่คล้ายคลึงกันได้ แต่เพิ่มเวลาของกิจกรรมให้มากขึ้นและอาจลดอุปกรณ์ช่วยสอนลง

1.6 การเลือกใช้แบบเรียน

ครูส่วนใหญ่เลือกใช้แบบเรียน Suzuki Violin School Book ของ Dr. Shinichi Suzuki (ครู A, B, D และ E) นอกจากนี้ครูทั้ง 5 ท่านยังได้แนะนำหนังสือแบบเรียนดังต่อไปนี้อีกด้วยคือ Step by Step ของ Kerstin Wartberg (ครู A และ E), Vamoosh Violin Book ของ Thomas Gregory (ครู B), Junior Violin Course ของสถาบัน Yamaha (ครู C), Encore on Strings Music Maestros Violin Book ของ Mark Gibson (ครู D)

1.7 การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอน

ครูทุกคนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละบุคคล โดยมีรายละเอียดดังนี้ ครู A จะเน้นไปที่การเคารพสิทธิของเด็กนักเรียนแต่ละคน ทำความเข้าใจเด็ก และใช้

แรงจูงใจหรือสิ่งหลอกล่อให้เด็กสนใจการเรียนมากขึ้น ส่วนครู B และครู D จะใช้พฤติกรรมการสอนที่มีความคล้ายคลึงกันในเรื่องของการสร้างบรรยากาศภายในห้องเรียนให้มีความสนุกสนานและผ่อนคลายในห้องเรียน บุคลิกท่าทางของครูจะยิ้มแย้ม ร่าเริง เพื่อให้เด็กรักในตัวของครูผู้สอน ครู C ใช้วิธีการปรับพฤติกรรมการสอนและปรับการสอนให้เป็นไปตามความสนใจของเด็ก สุดท้ายครู E เห็นว่าครูจะต้องเป็นตัวอย่างที่ดีและเข้าใจในขั้นตอนการสอนของตัวเองอย่างชัดเจน นอกจากนี้จะต้องมีความเข้าใจถึงความสามารถที่เด็กสามารถทำได้ในขณะที่เรียน

1.8 การกระตุ้นความสนใจในการเรียน

จากผลการวิจัยครู A, D, E จะใช้สื่อการสอนที่มีความหลากหลาย จัดกิจกรรมการสอนที่สั้น และมีการเปลี่ยนกิจกรรมอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ยังมีการติดอุปกรณ์ช่วยสอน ให้รางวัลเด็กนักเรียน เมื่อเด็กนักเรียนให้ความร่วมมือในการเรียน แต่ครู B ใช้คลิปวิดีโอเพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้เด็ก เช่นหาบุคคลตัวอย่างที่นักเรียนชื่นชอบ เพื่อกระตุ้นให้เด็กอยากเรียนไวโอลินมากขึ้น และสุดท้าย ครู C ใช้วิธีการจัดกิจกรรมกลุ่ม เพื่อให้เด็กสังเกตเด็กคนอื่นที่เล่นไวโอลินได้แตกต่างออกไปจากตนเอง กระตุ้นให้เกิดความอยากในการที่จะเล่นไวโอลินมากยิ่งขึ้น

2. ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไข

จากการศึกษาพบว่า ครูทั้ง 5 ท่าน พบกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการสอนไวโอลินเด็กอายุ 3-6 ปี ในประเด็นที่เหมือนและแตกต่างกันออกไป ผู้วิจัยจึงทำการสร้างตารางเรียงลำดับปัญหาที่ครูทั้ง 5 ท่านพบ จากปัญหาที่พบมากที่สุดไปถึงปัญหาที่พบน้อยที่สุด จากนั้นทำการสรุปวิธีการในการแก้ไขปัญหา โดยเรียงลำดับตามประเด็นของปัญหาดังกล่าวคือ เด็กไม่ให้ความร่วมมือในการเรียน ผู้ปกครองไม่เข้าใจในระบบการสอน เด็กมีความจดจ่อในการเรียนน้อย เด็กไม่ได้สมัครใจมาเรียนด้วยตนเอง ปัญหาด้านทักษะการสื่อสารกับเด็กนักเรียน และผู้ปกครองมีความคาดหวังในการเรียนมากเกินไปพัฒนาการของเด็ก

จากการที่ได้นำเสนอในประเด็นของปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการสอนไวโอลินเด็กอายุ 3-6 ปี ไปแล้วนั้น ครูแต่ละคนมีแนวทางการแก้ปัญหาต่างกันไป ซึ่งสามารถสรุปแนวทางแก้ปัญหาโดยเรียงลำดับในการแก้ไขปัญหาที่ได้สรุปปัญหาและอุปสรรคไว้ข้างต้น ดังนี้

2.1 ปัญหาเด็กไม่ให้ความร่วมมือในการเรียน ครู A B และ C ใช้คลิปวิดีโอเพื่อกระตุ้นเด็กและสร้างความสนิทสนมเป็นกันเองกับเด็ก

2.2 ปัญหาเรื่องผู้ปกครองไม่เข้าใจในระบบการสอน ครู A D และ E ใช้วิธีการสื่อสารกับผู้ปกครองและชี้แจงถึงระบบการสอนที่ใช้

2.3 ปัญหาเด็กมีความจดจ่อในการเรียนน้อย ครู A B และ C ทำความเข้าใจในพัฒนาการของนักเรียน และใช้ขั้นตอนการสอนที่สั้น เปลี่ยนกิจกรรมให้หลากหลาย

2.4 ปัญหาเด็กไม่ได้สมัครใจมาเรียนด้วยตนเอง ครู B จะใช้วิธีการโดยให้ความสนิทสนมกับนักเรียนมากขึ้นและเปลี่ยนไปทำกิจกรรมอย่างอื่นที่ยังคงเกี่ยวข้องกับดนตรี

2.5 ปัญหาด้านทักษะการสื่อสารกับเด็กนักเรียน ครู C อธิบายว่าต้องใช้ความอดทนในการบอกให้เด็กนักเรียนทำให้ถูกต้อง

2.6 ผู้ปกครองมีความคาดหวังในการเรียนมากเกินพัฒนาการของเด็ก ครู D จะอธิบายสื่อสารกับผู้ปกครองให้เข้าใจ พร้อมกับพยายามทำให้เด็กสามารถเล่นได้ตามความคาดหวังของผู้ปกครอง

สรุปและอภิปรายผล

1. กระบวนการสอน

1.1 การเตรียมความพร้อม

จากผลการวิจัยพบว่า ครูทั้ง 5 ท่านมีการเตรียมความพร้อมก่อนการสอนไวโอลินในเด็กอายุ 3-6 ปี ผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษาระบบชาติและการเรียนรู้ของเด็กนั้น ศึกษาเพื่อให้ครูทราบถึงลักษณะหรือพัฒนาการที่เด็กสามารถทำได้หรือทำไม่ได้ แล้วนำมาวางแผนการทำกิจกรรมให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละคน นอกจากนี้กิจกรรมที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนในแต่ละเรื่อง ควรเป็นกิจกรรมที่ใช้เวลาในการปฏิบัติสั้นๆ มีความหลากหลาย และทำให้เกิดความสนุกสนานในการเรียน ซึ่งสิ่งที่จะช่วยเสริมให้การเรียนมีความน่าสนใจและสนุกมากขึ้น คือการนำอุปกรณ์และสื่อการสอนต่างๆ มาใช้ เนื่องจากลักษณะธรรมชาติของเด็กวัยนี้จะมีความจดจ่อกับการเรียนค่อนข้างน้อย การใช้อุปกรณ์เข้าช่วยจะทำให้เด็กสามารถเรียนได้ยาวนานยิ่งขึ้น ซึ่งในประเด็นนี้ครู E ได้ให้ความเห็นที่แตกต่างออกไปในเรื่องของการใช้อุปกรณ์ ซึ่งอุปกรณ์ที่ว่านี้จะช่วยให้เด็กนั้นสามารถถือเครื่องได้ง่ายยิ่งขึ้น มากกว่าที่จะนำมาใช้ในการทำกิจกรรมที่ทำให้เกิดความสนุกสนาน และในประเด็นสุดท้ายการสอบถามเป้าหมายในการส่งให้เด็กเรียนไวโอลินของผู้ปกครองเป็นสิ่งสำคัญเพราะเด็กไม่สามารถบอกความต้องการที่แน่ชัดของตนเองได้ ในการเลือกเรียนไวโอลินนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นการตัดสินใจที่เกิดจากผู้ปกครอง เนื่องจากการเรียนไวโอลินจำเป็นที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือจากผู้ปกครองในเรื่องของการฝึกซ้อม เพราะร่างกายและความจดจำของเด็กยังไม่มีความพร้อมเท่ากับผู้ใหญ่ จึงไม่สามารถเรียนรู้และฝึกซ้อมด้วยตนเองได้ อีกทั้งครูต้องออกแบบแผนการสอนให้เหมาะสม และเป็นไปตามความคาดหวังของผู้ปกครอง

1.2 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนเพื่อใช้ในการวางแผนการสอน

เนื่องจากเด็กในช่วงอายุ 3-6 ปี มีศักยภาพที่จำกัด ครูจึงมีการสอบถามถึงอายุของผู้เรียน ประสบการณ์ด้านดนตรีว่ามีทักษะใดบ้างมาก่อนหน้านี้ รวมไปถึงบุคลิกลักษณะนิสัยของผู้เรียน ความชอบในเรื่องต่างๆ เป็นอย่างไร และมาเรียนโดยสมัครใจหรือไม่ เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนการสอนให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละคน เมื่อกิจกรรมที่จัดขึ้นมีความเหมาะสมกับเด็กแล้ว จะทำให้เด็กสามารถเรียนรู้ พัฒนาทักษะด้านการเล่นให้ดีขึ้นต่อไปได้ง่าย และข้อมูลที่ควรทราบเพื่อนำมาใช้ในการวางแผนการสอนคือ ความต้องการหรือเป้าหมายของผู้ปกครองในการส่งลูกเรียนไวโอลิน เนื่องจากเด็กนักเรียนยังไม่สามารถรู้ความต้องการของตนเองได้อย่างแท้จริง การสื่อสารกับผู้ปกครองจึงมีความสำคัญอย่างมาก หากครูสามารถวางแผนการสอนให้ตรงตามความต้องการของผู้ปกครอง ผู้ปกครองจะยินยอมให้ความช่วยเหลือครู และกระตุ้นเด็กในการฝึกซ้อมที่บ้านมากขึ้น จึงทำให้เด็กนักเรียนเกิดประสิทธิภาพในการเรียนมากยิ่งขึ้น เพราะเด็กไม่สามารถมีระเบียบวินัยฝึกซ้อมด้วยตนเองได้ นอกจากนี้เด็กยังมีพัฒนาการทางด้านร่างกายไม่มากพอที่จะปฏิบัติเครื่องดนตรีได้อย่างถูกต้อง จึงต้องได้รับความช่วยเหลือจากผู้ปกครอง แต่หากแผนการสอนนั้นไม่ตรงกับ

ความคาดหวังของผู้ปกครอง ตัวครูอาจจะไม่ได้รับความช่วยเหลือจากผู้ปกครองเท่าที่ควร

1.3 การสื่อสารกับผู้ปกครองเพื่อบอกถึงจุดประสงค์และเป้าหมายในการเรียน

จากผลของการวิจัยพบว่าในการสื่อสารกับผู้ปกครองเพื่อบอกถึงวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในการเรียนไวโอลินนั้น สามารถจำแนกได้เป็นการสื่อสาร 3 ลักษณะคือ 1) ครูทำการสื่อสารกับผู้ปกครองเพื่อบอกเป้าหมายและจุดประสงค์ของครู ถึงวิธีการที่ครูเลือกใช้สอนให้ผู้ปกครองเกิดความเข้าใจและปฏิบัติตามคำแนะนำของครู ทำให้เด็กสามารถพัฒนาการเล่นไวโอลินได้ตามเป้าหมายดังที่ได้วางแผนไว้ 2) ครูมีการบอกถึงจุดประสงค์และเป้าหมายในแผนการสอนที่ได้จัดเตรียมไว้ให้ผู้ปกครองทราบ และสอบถามถึงความคิดเห็นของผู้ปกครองที่ต้องการ แล้วนำมาปรับเปลี่ยนร่วมกับแผนการสอนเดิมที่ได้เตรียมไว้ โดยวิธีนี้ผู้ปกครองจะยินยอมให้ความช่วยเหลือในการปฏิบัติตามคำแนะนำของครู และฝึกซ้อมที่บ้านกับนักเรียนมากขึ้น และ 3) ครูมีการสอบถามถึงจุดประสงค์และเป้าหมายของผู้ปกครองก่อนที่จะวางแผนการสอน และทำการวางแผนการสอนให้ตรงตามความต้องการของผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้ปกครองพอใจในผลลัพธ์ของการเรียนมากที่สุด ซึ่งวิธีนี้ครูจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานความสามารถของเด็กนักเรียน ที่สามารถทำได้โดยไม่เร่งรัดจนเกินไป

1.4 การวางแผนการสอนเด็กเพศชายและเพศหญิง

เนื่องจากเด็กเพศชายและเพศหญิงนั้น จะแตกต่างในเรื่องของความสนใจระหว่างเพศ เช่น เด็กเพศชายนั้นอาจสนใจเรื่องราวของรถยนต์หรือซูเปอร์ฮีโร่มากกว่าเด็กเพศหญิง ส่วนเด็กเพศหญิงมีความสนใจในเรื่องของเจ้าหญิงหรือนางฟ้า เป็นต้น ดังนั้นการใช้อุปกรณ์หรือสื่อการสอนจะต้องคำนึงถึงความชอบที่แตกต่างกันออกไป ครูควรที่จะต้องจัดเตรียมการสอนให้เหมาะสมกับเพศของเด็กนักเรียน นอกจากนี้งานวิจัยยังพบว่า เด็กเพศชายเมื่อสามารถปฏิบัติเครื่องได้ในระดับหนึ่ง จะมีพัฒนาการการเล่นที่รวดเร็วกว่าเด็กเพศหญิง

1.5 การวางแผนการสอนในช่วงอายุ 3-6 ปี

จากผลการวิจัยพบว่า ครูมีการวางแผนการสอนที่คำนึงถึงพัฒนาการที่แตกต่างกันออกไปตามความสามารถของเด็กในแต่ละปี เพราะพัฒนาการด้านร่างกายของเด็กมีความแข็งแรงไม่เท่ากัน ดังนั้นครูควรคำนึงถึงระยะเวลาในการจัดกิจกรรม ให้มีความเหมาะสม ตามพัฒนาการด้านร่างกายของเด็ก และกิจกรรมที่จัดนั้นครูมีความหลากหลาย มีขั้นตอนที่สั้น สามารถทำซ้ำได้อย่างสนุกสนาน ให้เด็กเกิดความเพลิดเพลินในการเรียน นอกจากนี้ควรวางแผนกิจกรรมรูปแบบอื่นที่เกี่ยวกับดนตรี เพื่อให้เด็กได้ทำระหว่างการพักจากการเล่นเครื่องดนตรี และควรปลูกฝังความรักในการเล่นดนตรีเพื่อให้เด็กเกิดแรงบันดาลใจที่จะเล่นไวโอลินต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับทีนุชลี อุภักย์ ที่กล่าวถึงลักษณะโดยรวมของวัยเด็กตอนต้นและตอนปลายเป็นวัยที่มีความฉลาดโดยธรรมชาติ สามารถเรียนได้อย่างรวดเร็ว มีความสนใจและอยากรู้อยากเห็นตลอดเวลา สามารถรับรู้ข้อดี ข้อเด่น และข้อด้อยของตนเอง สามารถสร้างฝันและเกิดแรงบันดาลใจที่จะผลักดันให้ตนเองประสบความสำเร็จได้¹⁹

¹⁹ทีนุชลี อุภักย์, จิตวิทยาการศึกษา (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555), 81.

1.6 การเลือกใช้แบบเรียน

จากผลการวิจัยพบว่าแบบเรียนที่เหมาะสมสำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี ควรมีสีสันสดใส มีรูปภาพประกอบ ตัวโน้ตและตัวอักษรมีขนาดใหญ่สามารถมองเห็นได้ชัด ทำนองและจังหวะไม่ซับซ้อน บทเพลงไม่ยาวจนเกินไป มีซิติเพลงประกอบการเล่น มีขั้นตอนการฝึกซ้อมที่สั้นสามารถทำซ้ำได้บ่อยๆ เพื่อให้เด็กรู้สึกประสบความสำเร็จในการเล่นไวโอลินได้มากขึ้น การเลือกใช้แบบเรียนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งแบบเรียนที่ครูเลือกนำมาใช้ตามที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ส่วนใหญ่มีสีสัน ภาพประกอบ และอื่นๆ เหมาะสมกับเด็กช่วงอายุนี้

1.7 การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอน

จากผลการวิจัยพบว่าปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนของครูแต่ละคนนั้นจะแตกต่างกัน โดยจะปรับเปลี่ยนไปตามตัวเด็กแต่ละบุคคล เช่น หากเด็กไม่ตั้งใจเรียนครูอาจหาสิ่งกระตุ้นความสนใจของเด็กมาใช้ในการเรียน หรืออาจสร้างบรรยากาศในการเรียนให้เด็กสามารถผ่อนคลายกับการเรียน นอกจากนี้ครูควรต้องทำความเข้าใจเด็กแต่ละคน ที่อาจมีภูมิหลังที่แตกต่างกันออกไป อีกทั้งบุคลิกท่าทางการสอนนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญเช่นกัน หากครูมีบุคลิกภาพที่ดี สุภาพ ยิ้มแย้มแจ่มใส เมื่อเด็กเห็นจะไม่หวาดระแวง เกิดความไว้วางใจ ผลสุดท้ายก็จะทำให้เรียนอย่างเต็มใจ

1.8 การกระตุ้นความสนใจในการเรียน

จากผลการวิจัยพบว่าในเด็กอายุ 3 ปี จะมีการใช้อุปกรณ์เสริม สื่อการสอน และกิจกรรมที่หลากหลายมากที่สุด เนื่องจากเด็กอายุ 3 ปี ยังไม่มีทักษะการสื่อสารที่ดีพอ ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ความสนใจในการเรียนมีน้อย จึงจำเป็นที่จะต้องจัดกิจกรรมให้น่าสนใจและปรับเปลี่ยนกิจกรรมรวดเร็ว เพื่อให้เด็กสามารถเรียนได้ยาวนานมากยิ่งขึ้น เมื่อเด็กอายุ 4 ปี พัฒนาการทางด้านร่างกายก็จะเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ครูจะใช้สื่อการสอน อุปกรณ์เสริมและตัวช่วยในการหลอกล่อเพื่อดึงความสนใจน้อยลง ตัวเด็กนั้นสามารถปฏิบัติเครื่องดนตรีได้มากขึ้น เพราะเด็กมีพัฒนาการด้านร่างกายที่แข็งแรงขึ้นและสามารถใช้ทักษะด้านการสื่อสารได้ดีขึ้น ส่วนในเด็กอายุ 5-6 ปี ค่อนข้างเหมือนกันมากที่สุด เด็กนักเรียนสามารถทำตามในสิ่งที่ครูบอกได้มากขึ้นกว่าเดิม นอกจากนี้ครูสามารถบอกให้เด็กทำกิจกรรมในการเรียนไวโอลินได้โดยไม่ต้องอาศัยการกระตุ้นจากการทำกิจกรรมที่หลากหลายมากเหมือนกับเด็กอายุ 3-4 ปี แต่ยังคงมีกิจกรรมเพื่อให้เด็กได้พักร่างกายจากการเล่นไวโอลินและเพลิดเพลินกับการเรียนเช่นเดิม สอดคล้องคำกล่าวของนุชลี อุภักย์ ว่าหากผู้สอนทราบถึงเกณฑ์ปกติของการเจริญเติบโตและพัฒนาการของผู้เรียนในแต่ละช่วงวัยจะทำให้เข้าใจผู้เรียนได้ดีขึ้น²⁰

2. ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไข

เมื่อทำการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนไวโอลิน พบว่าปัญหาที่พบเป็นอันดับต้นๆ นั้นได้แก่ เด็กไม่ให้ความร่วมมือในการเรียนและมีความจดจ่อในการเรียนน้อยนั้น เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งในการสอน อันเป็นผลมาจากวัยของเด็ก ซึ่งอาจยังไม่มีความพร้อมในการเรียน ทั้งในด้านพัฒนาการทางด้าน

²⁰ นุชลี อุภักย์, จิตวิทยาการศึกษา (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555), 27.

ร่างกาย ความสนใจใส่ใจในการเรียน นอกจากนี้ปัญหาดังกล่าว อาจเกิดจากความไม่มั่นใจในตนเองของเด็กที่จะทำการเรียน เด็กอาจกลัวการเล่นผิด หรือกลัวการถูกดุโดยครูผู้สอน หรืออาจเป็นเด็กที่สามารถเรียนรู้ได้ช้ากว่าเนื่องมาจากปัจจัยต่างๆ ซึ่งตรงกับทฤษฎี อุปถัมภ์ ที่กล่าวว่าหากผู้เรียนไม่ได้รับการสนใจใดๆ ในการเรียนในแต่ละครั้งคงจะประสบความสำเร็จได้ยาก เพราะถ้าสอนโดยละเอียดเรื่องการจูงใจก็เท่ากับการทำให้ตนเองและผู้เรียนต้องเสียเวลาอยู่กับกิจกรรมที่น่าเบื่อหน่ายและไม่ได้สาระประโยชน์ใดๆ เท่าที่ควร²¹ จากลักษณะดังกล่าวที่ได้กล่าวไปแล้วนั้นสอดคล้องกับ สุรางค์ โค้วตระกูล ที่กล่าวไว้ว่า แรงเสริมเป็นตัวแปรสำคัญในการเปลี่ยนพฤติกรรม หรือการเรียนรู้ของนักเรียน ดังนั้นครูที่ดีจะต้องสามารถจัดสภาพของการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนได้รับแรงเสริมเมื่อการเรียนรู้เกิดขึ้น พฤติกรรมใดที่ได้รับแรงเสริม พฤติกรรมนั้นจะเป็นส่วนหนึ่งที่นักเรียนเรียนรู้ พฤติกรรมใดที่ไม่ได้รับแรงเสริม แม้ว่าจะเน้นสิ่งที่ครูต้องการให้เกิดก็จะไม่อยู่นานคงทน²²

นอกจากนี้ปัญหาด้านผู้ปกครองที่ไม่เข้าใจในระบบการสอนนั้นยังเป็นอีกปัญหาที่พบได้บ่อยครั้ง ซึ่งครูควรที่จะต้องทำการชี้แจงในเรื่องของแผนการสอน วิธีที่ใช้สอน รวมไปถึงแบบเรียนต่างๆ เพื่อให้ผู้ปกครองมีความเข้าใจตรงกันกับครูผู้สอน ซึ่งวิธีนี้หากไม่ได้รับความร่วมมือกับผู้ปกครองเอง ก็จะเป็นไปได้ยากที่ผู้ปกครองจะเข้าใจในสิ่งที่ครูกำลังสอน อาจส่งผลเสียไปถึงตัวเด็กได้ ดังนั้นครูไม่ควรเพิกเฉยในประเด็นดังกล่าว ส่วนแนวทางแก้ไขประเด็นปัญหาที่พบอื่นๆ ของครูแต่ละคนที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ผู้วิจัยพิจารณาสามารถนำมาปรับใช้ได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็น การสร้างความสนิทสนมกับเด็กเพื่อให้เด็กมีความสนใจเรียนยิ่งขึ้น และครูจำเป็นต้องใช้ความอดทนสูงต่อเด็กวัยนี้เพื่อให้เด็กทำตามสิ่งที่ครูสอนได้อย่างถูกต้อง รวมไปถึงการสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครองที่คาดหวังผลสัมฤทธิ์ของเด็กมากเกินไป

²¹ นุชลิ อุปถัมภ์, *จิตวิทยาการศึกษา* (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555), 104.

²² สุรางค์ โค้วตระกูล, *จิตวิทยาการศึกษา* (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2559), 193-194.

บรรณานุกรม

- โกวิท ชันธศิริ. (2558). *ดุริยางคศิลป์ตะวันตก เบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2541). *จิตวิทยาการสอนดนตรี*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัฐินิธิ นิติอาภรณ์. (2557). *ศึกษากระบวนการสอนกีตาร์คลาสสิกของครูต่อผู้เรียนวัยผู้ใหญ่*. มหาวิทยาลัยรังสิต, ปทุมธานี.
- สมชาย อมะรักษ. (2542). *ดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย*. กาญจนบุรี: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี.
- เสวี เย็นเปี่ยม. (2537). *ดนตรีปฏิบัติสำหรับครูปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาดนตรี สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2553). *หลักการสอน* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรีนติ้งเฮาส์.
- Bachmann, A. (1966). *An Encyclopedia of the Violin*. New York: Da Capo Press, Inc.
- Reid, S. (2001). *How to Develop Our Child's Musical Gifts and Talents*. New York: McGraw Hill.